

Starfsgetumat eða örorkumat?

Hans Jakob Beck, yfirlæknir VIRK

Járnkanslarinn og velferðin

Velferðakerfi sem
hjónaband hagstjórnar
og mannúðar

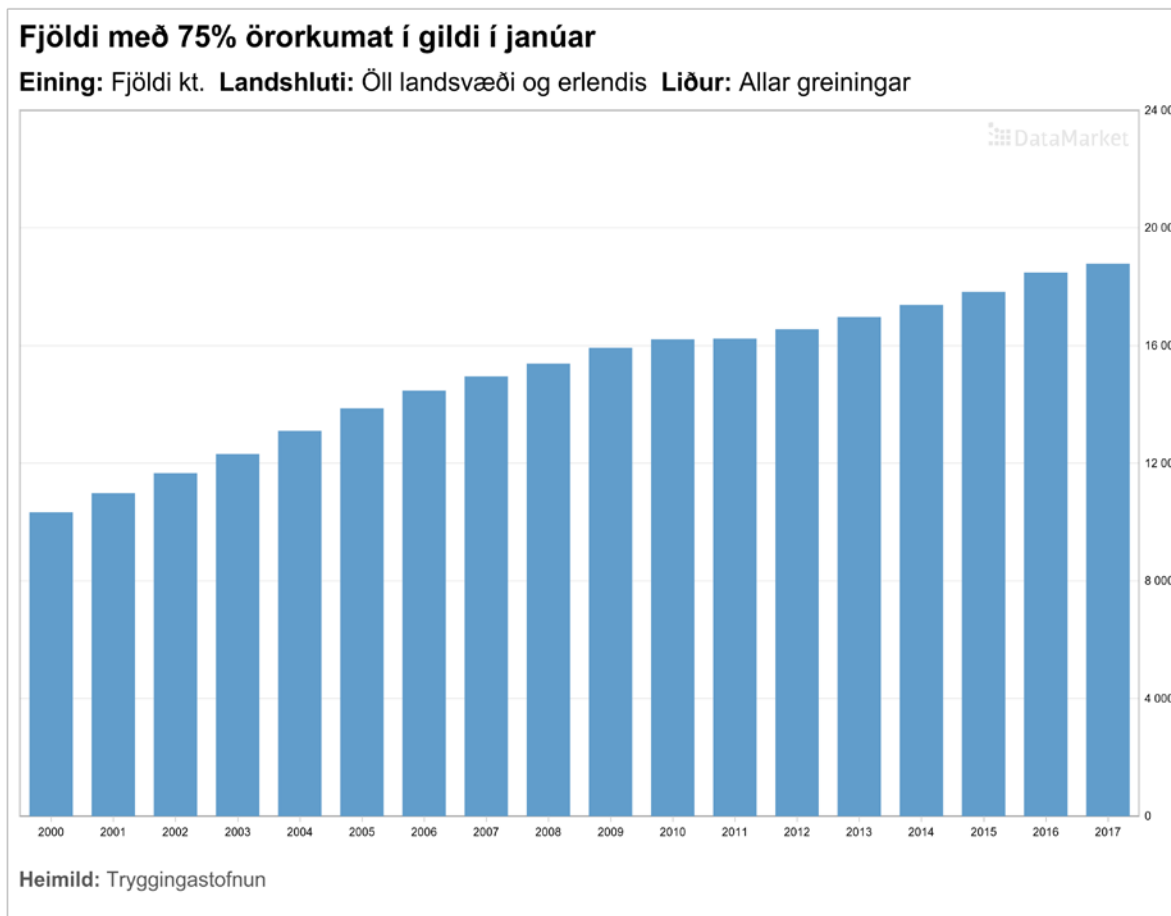
MARRIAGE TAKES
STRATEGY!

Sjálfbært örorkukerfi

Örorka þarf að taka mið af því hvernig fötlun er skilgreind og hver tilgangur örorkukerfisins er

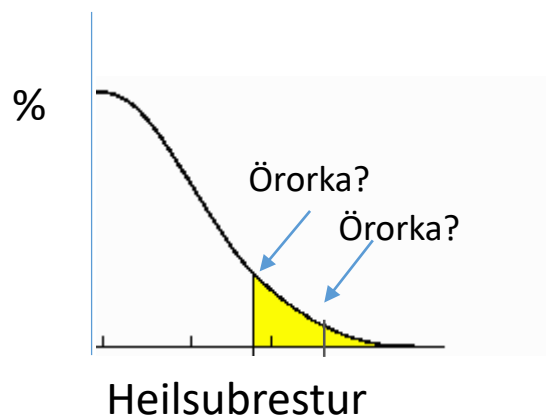
Einstaklingum með örorku fjölgar jafnt og þétt á Íslandi

Fötlun skilgreind:

A. Læknisfræðileg skilgreining

Fötlun sem afleiðing sjúkdóms eða slyss.
Andstaða heilbrigði og þannig “sjúkleg”.

Líkamsstarfsemi

Fötlun

Fötlun skilgreind:

B. Félagsleg skilgreining

Fötlun einungis afleiðing umhverfisins eða félagslegra þátta svo sem hindrana, viðhorfa og fjárhaglegra þátta.

Umhverfi

Fötlun

Fötlun skilgreind:

C. Samþætt skilgreining

Heilsufar

Líkamsstarfsemi

Athafnir

Þátttaka

Umhverfispættir

Einstaklingsbundnir
þættir

Sambætt (biopsychosocial) skilgreining

„Fötlun er regnhlífarhugtak fyrir skerðingar, hömlun við athafnir og takmarkaða þátttöku.

Fötlun gefur til kynna neikvæða víxlverkun milli einstaklings (sem býr við ákveðið heilsufar) og aðstæðna hans (umhverfispættir og einstaklingsbundnir þættir).“

Almenn hugtök í ICF. Landlæknisembættið.

Skilgreining á örorku

- Öroka er skilgreind eftir tilgangi
- Mismunandi tegundir örorku á Íslandi
 - Örorkutryggingar tryggingarfélaganna
 - Örorka lífeyrissjóðanna
 - SLYSAÖRORKA SÍ
 - Örorka TR

- Mat á heilsufari og skerðingu af völdum sjúkdóms
 - Læknisfræðileg örorka
- Mat á færniskerðingu. Færnimælikvarðar notaðir
 - WCA notað í Bretlandi dæmi um slíkt
- Beint mat á fötlun - Fötlun sem samspil einstaklings og umhverfis

ICF

- Flokkunarkerfi WHO kom fyrst fram 2001
- Felur í sér nýja sýn á heilsu og fötlun
 - Fötlun að einhverju leyti er hluti af lífi allra háð breytingum á heilsu og umhverfi
 - Metur áhrif á athafnir og þátttöku einstaklinga
 - Tekur auk heilsufars tillit til annarra þátta, svo sem umhverfisins

S U M M A R Y

WORLD REPORT ON DISABILITY

Sickness, Disability
and Work:
Breaking the Barriers
VOL. 2: AUSTRALIA, LUXEMBOURG,
SPAIN AND THE UNITED KINGDOM

Report No: ACS14124

Assessing Disability in Working Age Population

A Paradigm Shift: from Impairment and Functional Limitation to the Disability Approach

Jerome Bickenbach, Aleksandra Posarac, Alarcos Cieza, Nenad Kostanjsek

June 18, 2015

OSPD

- 2006
 - Samningur Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks
- 2010
 - Skýrsla WHO og Alþjóðbankans um fötlun
- 2011
 - Skýrsla OECD um heilsu, fötlun og vinnu
- 2015
 - Skýrsla Alþjóðabankans um örorkumat

Starfsgetumat eða örorka?

Report No: ACS14124

Assessing Disability in Working Age Population

A Paradigm Shift: from Impairment and Functional Limitation to the Disability Approach

Jerome Bickenbach, Aleksandra Posarac, Alarcos Cieza, Nenad Kostanjsek

June 18, 2015

GSPDR

Starfsgetumat sem grundvöllur sjálfbærs örorkukerfis

- Alþjóðabankinn hvetur þjóðir eindregið til að hverfa sem mest frá læknisfræðilegu örorkumati eða færnimati og taka í ríkari mæli upp beint mat á fötlun.
 - Breyttar hugmyndir um fötlun
 - Hugmyndafræði endurhæfingar
 - Fötlun útilokar ekki þáttöku, þátttaka dregur úr örorku
- Hugmyndafræði hagstjórnar
 - Auka þáttöku
 - Auka áreiðanleika og gegnsæi kerfisins
 - Bæta nýtingu fjármuna

Virk og þróun starfsgetumats

- Þróun á starfsgetumati í starfsemi VIRK
- Þátttaka í faghópi um starfsgetumat
- Alþjóðlegt samstarf við þróun aðferða við starfsgetumat og notkun ICF

Framtíðin?

Takk